የሰ/መ/ቁ53598

ግንቦት 19 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፡- ሐጐስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሣ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- አቶ ይልማ ደጀኔ - ጠበቃ አቶ ስሜነህ ተክሉ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ መዲና ዲታም - ጠበቃ አቶ ዘካሪያስ ምንተስኖት - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው፡፡ ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው በስር ፍርድ ቤት ተጠሪ ከሣሽ አመልካች ተከሣሽ በመሆን ተከራክረዋል፡፡ ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት በከሣሽነት ቀርበው ተከሣሹ /አመልካች/ የሻንሲ ቁጥር 8991 የሆነ ተሣቢ መኪና በውል ገዝተን ነበር፡፡ ተከሣሽ የገዛውን የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነ ተሣቢ መኪና ዴክላራሲዮን ትክክለኛነት አረጋግጣለሁ በማለት የሌሎች ተሣቢ መኪኖች ማለትም የሻንሲ ቁጥሩ 8951 እና የሻንሲ ቁጥሩ 8793 ተሣቢ መኪና ዴክላራሲዮን ከከሣሽ ወስዷል፡፡ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነው ተሣቢ መኪና ሽያጭ ውል ቀሪ ሆኖ ተከሣሽ በቅድሚያ ክፍያነት የከፈለውን ብር 50,000 /ሀምሣ ሺ ብር/ ከከሣሽ ተቀብሎ ወስዷል፡፡ ተከሣሽ የሶስቱን ተሣቢ መኪኖች ዲክላራሲዮን እንዲመልስ ቢጠየቅ ለመመለስ ፈቃደኛ አልሆነም፡፡ ተከሣሽ የተሣቢ መኪኖቹን ዴክላራሲዮን ባለመመለሱ ከሣሽ በተሣቢ መኪኖቹ ሰርተው የሚያገኙት ገቢና ጥቅም ቀርቶባቸዋል፡፡ መኪኖቹ ከቆሙበት ከሐምሌ 22 ቀን 1999 ዓ.ም ክስ እስከ ቀረበበት ጥር 6 ቀን 2000 ዓ.ም የአንድ ተሣቢ የወር ገቢ ብር 10,000 /አስር ሺህ ብር/ የሶስቱ ተሣቢ ብር 30,000 /ሰላሣ ሺ ብር/ ሂሣብ የአራት ወር ከሃያሰባት ቀን ብር 147,000 /አንድ መቶ አርባ ሰባት ሺ ብር/ እና መኪኖቹን ለማስጠበቅ የወጣ ብር 22,500 /ሃያ ሁለት ሺ አምስት መቶ ብር/ በድምሩ ብር 169 500 /አንድ መቶ ስልሣ ዘጠኝ ሺ አምስት መቶ ብር/ እንዲከፍል ውሣኔ ይሰጥልኝ በማለት ክስ አቅርበዋል፡፡ የአሁን አመልካች በተከሣሽነት ቀርበው የሻንሲ ቁጥር 8991 የሆነው ተሣቢ መኪና ሽያጭ ውል ቀሪ አልሆነም፡፡ ተከሣሽ ከከሣሽ ብር 50,000 /ሀምሣ ሺ ብር/ የወሰድኩት የመኪናው ቅድሚያ ክፍያ ገንዘብ ተመልሶልኝ ሣይሆን ከከሣሽ ጋር ባለኝ የግል ግንኙነት የሰጡኝ ነው፡፡ እኔ የተቀበልኩት የተሣቢ መኪና ዲክላራሲዮን የለም፡፡ ለክስ ሀላፊነት የለብኝም፡፡ አንድ ተሣቢ መኪና በወር ብር

10,000 /አስር ሺ ብር/ ገቢ አያስገኝም በማለት ተከራክሯል። የስር ፍርድ ቤት የግራቀኙን ክርክርና ማስረጃ ከመረመረ በኋላ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነው ተሣቢ መኪና ሽያጭ ውል አልፈረሰም በማለት ውሣኔ ሰጥቷል።

በሌላ በኩል ተከሣሽ የሻንሲ ቁጥሩ 8951 እና 8993 የሆኑትን ተሣቢዎችና የገዛውን ተሣቢዎች ዴክራላሲዮን ይዞ ለመመለስ ፈቃደኛ ባለመሆኑ ከሣሽ በመኪናዎቹ ሊያገኙ ይችሉት የነበረው ጥቅም ቀርቶባቸዋል። ጉምሩክና የአገር ውስጥ ገቢ ባለስልጣን በሰጠው መረጃ መሠረት የሁለቱ ተሣቢ መኪናዎች የቀረ ገቢ ብር 99,290.80 /ዘጠና ዘጠኝ ሺ ሁለት መቶ ዘጠና ብር ከሰማኒያ ሣንቲም/ ለተሣቢ መኪኖቹ ማስጠበቂያ የወጣ ብር 12,800 /አስራ ሁለት ሺ ስምንት መቶ ብር/ በድምሩ ብር 112090.80 /አንድ መቶ አስራ ሁለት ሺ ዘጠና ብር ከሰማኒያ ሣንቲም/ ከነ ወለዱ ተከሣሽ ለከሣሽ ይክፈል በማለት ወስኗል።

በዚህ ውሣኔ ቅር በመሰኘት ተጠሪ ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበዋል። ተጠሪ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነውን ተሣቢ መኪና አመልካች ለመግዛት ያደረገው ውል ፈራሽ አይደለም ተብሎ መወሰኑ ተገቢ ባለመሆኑ በይግባኝ ይታይልኝ። የሁለቱ ተሣቢ መኪኖች የቀረ ገቢ የአንደኛው በወር ብር 10,000 /አስር ሺ ብር/ የሁለቱ ብር 20,000 /ሃያ ሺ ብር/ መሆኑን ለማስረዳት ያቀረብኩትን ማስረጃ የስር ፍርድ ቤት ውድቅ ያደረገብኝ አላግባብ ነው በማለት ነው። አመልካች በበኩላቸው የሶስት ተሣቢ መኪና ዴክላራሲዮን ወስደሀል በዚህም ጉዳት አድርሰሀል ተብሎ የተሰጠው ውሣኔ ተገቢ አይደለም በሚል መስቀለኛ ይግባኝ አቅርበዋል። የከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪ ባቀረቡት ይግባኝ ላይ አመልካች የሰጡትን መልስና ክርክር ከተቀበለና አመልካች ባቀረቡት መስቀለኛ ይግባኝ ላይ ግራቀኙ ያቀረቡትን ክርክር ከሰማ በኋላ የአመልካችን መስቀለኛ ይግባኝ የህግ መሠረት የሌለው መሆኑን በመግለጽ ውድቅ አድርጐታል።

የከፍተኛው ፍርድ ቤት የተጠሪን ይግባኝ ክርክር በመቀበል የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነው ሽያጭ ውል እንዳይፈጸም ችግር የፈጠረው የአሁን አመልካች መሆኑን ከዘረዘረ በኋላ ተጠሪና አመልካች የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነውን ተሣቢ በተመለከተ ያደረጉት የሽያጭ ውል ፈራሽ ነው በማለት የስር ፍርድ ቤት ውሉ ፈራሽ አይደለም በማለት የሰጠውን ውሣኔ በመሻር ውሣኔ ሰጥቷል።

የሻንሲ ቁጥራቸው 8951 እና 8793 ከሆኑ ሁለት ተሣቢዎች የቀረ ገቢ የአንዱ በወር ብር 10,000 የሁለቱ ተሣቢ ብር 20,000 /ሃያ ሺ ብር/ ሂሣብ መያዝ ይገባዋል በማለት አመልካች ከሐምሌ 22 ቀን 1999 ዓ.ም ጀምሮ ጉዳዩ በይግባኝ ውሣኔ እስከተሰጠበት ታህሣስ 22 ቀን 2002 ዓ.ም ታስቦ ብር 480,000 /አራት መቶ ሰማኒያ ሺ ብር/ ለተጠሪ እንዲከፍል በማለት የስር ፍርድ ቤት የሰጠውን የካሣ ውሣኔ በማሻሻል ውሣኔ ሰጥቷል።

አመልካች የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት አለበት። የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነው ተሣቢ መኪና ሽያጭ ውል እንዲፈርስ የሰጠው ውሣኔ የህግ መሠረት የለውም። አመልካች ዴክላራሲዮን ወስዷል ተብሎ ጥፋተኛ መባሉና ካሣ እንዲከፍል መወሰኑ የተሣቢ መኪና ሽያጭ ውሉ አፈጻጸም ጋር ለማቀላጠፍ አመልካች የሰራውን ስራ የሚያሣይና ሰነድ መስጠት የተጠሪ ግዴታ መሆኑን ከግንዛቤ ውስጥ የማያስገባ በመሆኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት የካቲት 30 ቀን 2002 ዓ.ም በተጻፈ የሰበር አቤቱታ አቅርበዋል ተጠሪ በበኩላቸው ሰኔ 14 ቀን 2002 ዓ.ም በተጻፈ መልስ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት ተከራክረዋል።

አመልካች ሐምሌ 19 ቀን 2002 ዓ.ም የተጻፈ የመልስ መልስ አቅርበዋል፡፡

ከስር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለጸው ሲሆን እኛም የከፍተኛው ፍርድ ቤት የተሣቢዎቹ የወር ገቢን በተመለከተ ከግል የትራንስፖርት ድርጅት የተሰጠውን መረጃ መሠረት በማድረግ መወሰኑና የገቢዎችና የጉምሩክ ባለስልጣን መረጃ ተቀባይነት የለውም በማለት መወሰኑ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም የሚለውንና ጉዳዩ ለሰበር ችሎት ሲቀርብ የተያዘውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረናል፡፡

1. ከላይ የተያዘውን ጭብጥ ከመወሰናችን በፊት በመጀመሪያ አመልካች የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነውን ተሣቢ መኪና ከተጠሪ ለመግዛት የተዋዋልኩት ውል እንዲፈርስ የከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ የህግ መሠረት የለውም በማለት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ ስርዓቱን ጠብቆ የቀረበ መሆኑን መመርመር ያስፈልጋል፡፡ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነውን መኪና ተጠሪ ለአመልካች ለመሸጥ የተዋዋሉት ውል ፈራሽ አልሆነም በማለት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በግልጽ ውሣኔ ሰጥቶበታል፡፡

ተጠሪ የስር ፍርድ ቤት የሰጠውን ይህንን ውሣኔ በመቃወም ለይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርበዋል፡፡ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ተጠሪና አመልካች የሻንሲ ቁጥሩን 8991 የሆነ ተሣቢ መኪናን በተመለከተ ያደረጉት የሽያጭ ውል አመልካች አፈጻጸሙን አስቸጋሪና ከባድ ያደረገው በመሆኑ ፈራሽ ነው በማለት የስር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ በመሻር ውሣኔ ሰጥቷል፡፡ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነውን ተሣቢ መኪና ሽያጭ ውል ሊጸናና ህጋዊ ውጤት ሊኖረው ይገባል ወይስ ፈራሽ ሊሆን ይገባል የሚለውን ጭብጥ ማዕከል በማድረግ አመልካችና ተጠሪን አከራክሮ የስር ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ሙሉ በሙሉ ተሽሯል፡ ይኸውም በመሆኑ አመልካች የተሣቢ መኪናውን ሽያጭ ውል በተመለከተ የከፍተኛው ፍርድ ቤት በሰጠው ውሣኔ ላይ ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ማቅረብ የሚገባቸው መሆኑን ከአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 ድንጋጌ ለመገንዘብ ይቻላል፡፡ አመልካች ይህንን የይግባኝ ስርዓት ሣይጨርሱ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነው ተሣቢ መኪና ሽያጭ ውል ፈራሽ ነው ብሎ የከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ በሰበር እንዲታይላቸው ያቀረቡት አቤቱታ ጉዳዩን አይቶ የመጨረሻ ውሣኔ የመስጠት ስልጣን ባለው የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ቀርቦ ያልታየና የመጨረሻ ውሣኔ ያልተሰጠበት በመሆኑ በህገመንግስቱ አንቀጽ 80 ንኡስ አንቀጽ 3 /ሀ/ እና አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 የተደነገገውን መስፈርት የማያሟላ በመሆኑ በሰበር ችሎት ቀርቦ ለመታየት የሚችል ባለመሆኑ አልተቀበልነውም፡፡

2. አመልካች ለተጠሪ የጉዳት ካሣ እንዲከፍሉ የተወሰነባቸው በውል ያልገቧቸውንና የመኪናዎቹን ዴክላራሲዮን ይዞ ለመቆየት የሚያስችላቸው ከውል ወይም ከህግ የመነጨ መብት ሣይኖራቸው ንብረታቸው የተጠሪ የሆኑ ሁለት ተሣቢዎች ዴክላራሲዮን ይዞ ቆይቷል፡፡ አመልካች የሻንሲ ቁጥራቸው 8793 እና 8951 የሆኑ ተሣቢ መኪኖች አላግባብ በመያዙና ለተጠሪ ለመመልስ ፈቃደኛ ባለመሆኑ ጥፋት በሆነ ድርጊት ተጠሪ ሁለቱን መኪኖች አስፈላጊ ፎርማሊቲ በማሟላት ወደ ስራ አሰማርተው ሊያገኙ የነበረው ጥቅም እንዲቀር ምክንያት ሆኗል ተብለው ነው፡፡ አመልካች ዴክላሲዮኖቹን አላግባብ በመያዝ ጥፋት ስለመፈጸማቸውና በዚህ ምክንያት ተጠሪ ጉዳት የደረሰባቸው መሆኑ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን ባላቸው

ፍርድ ቤቶች የተረጋገጠ በመሆኑ አመልካች ለጉዳቱ አላግባብ ሀላፊ ተብያለሁ በማለት ያቀረቡትን የሰበር ክርክር አልተቀበልነውም፡፡

አመልካች ለተጠሪ መክፈል የሚገባውን የካሣ መጠን በተመለከተ የስር ፍርድ ቤት የሰጠውን የካሣ ውሣኔ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በማሻሻል ውሣኔ የሰጠውን የካሣ ውሣኔ በተመለከተ ይግባኝ ስለሚቀርብበትና ተቀባይነት ስለሚያገኝበት ሁኔታ የተደነገጉ ድንጋጌዎችን መሠረት በማድረግ መሆኑ ወይም አለመሆኑ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል፡፡ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተጠሪ ሁለት መኪናዎች ወደ ስራ ቢሰማሩ ያስገኙ የነበሩትን የገቢ መጠን ከመወሰኑ በፊት ተሣቢ መኪናዎቹ በኢትዮጵያ ውስጥ በስራ ተሰማርተውና ገቢ አስገኝተው የማያውቁ በመሆኑ የካሣውን መጠን ተሣቢዎቹ ሰርተው ወይም ተከራይተው ያስገኙትን ገቢ ለመወሰን የማይቻል መሆኑ የካሣው መጠን አወሣሰን ላይ ችግር የፈጠረ መሆኑን በውሣኔው ገልጿል፡፡ የስር ፍርድ ቤት ተሣቢ መኪናዎቹ ሰርተው ወይም ተከራይተው የሚያስገኙት ገቢ በማይታወቅበት ሁኔታ የሻንሲ ቁጥራቸው 8951 እና 8793 የሆኑት ተሣቢ መኪኖች የተመረቱበትን ዘመንና የመሸከም አቅማቸው ተመሣሣይ የሆኑ ተሣቢ መኪኖች አማካኝ አመታዊ ገቢ ምን ያህል እንደሆነ የኢትዮጵያ ጉምሩክና አገር ውስጥ ገቢ መረጃ ማግኘቱ አስፈላጊ መሆኑን በመረዳት መረጃው እንዲላክለት ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡

የኢትዮጵያ ጉምሩክና ገቢዎች ባለስልጣን በስር ፍርድ ቤት በሰጠው ትዕዛዝ መሠረት ከተመረተ /ከተፈበረከ/ አስራ አምስት ዓመት ያልሞላው ተሣቢ አማካኝ አመታዊ ገቢ በ 36,888 /ሰላሣ ስድስት ሺ ስምንት መቶ ሰማኒያ ስምንት ብር/ እንደሆነና ከተመረተ /ከተፈበረከ/ ከአስራ አምስት ዓመት በላይ የሆነው ተሣቢ መኪና ገቢ 31,355 /ሰላሣ አንድ ሺ ሶስት መቶ ሀምሣ አምስት/ መሆኑን በጽሁፍ አረጋግጧል፡፡ የተጠሪ ተሣቢ መኪኖች ከተመረቱ አስራ ስምንት ዓመት በላይ የሆናቸው ለመሆኑ የጉምሩክና አገር ውስጥ ገቢ ባለስልጣን የሰጠውን ማረጋገጫ መሠረት በማድረግ አመልካች ለተጠሪ መክፈል ያለበትን የካሣ መጠን ወስኗል፡፡

አመልካች በተጠሪ ላይ ለደረሰው ጉዳት ሀላፊ የሆነው ከውል ውጭ ጥፋት በሆነ ድርጊት የሁለቱን መኪናዎች ዴክላራሲዮን አላግባብ ይዞ አልመልስም በማለቱ ምክንያት ነው፡፡ ከውል ወጭ ሀላፊ የሆነ ሰው ለተጐጂው የሚከፍለው የካሣ መጠን በመርህ ደረጃ ይግባኝ የማይቀርብበት እንደሆነ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2152 ስለኪሣራ ጥቅም አከፋፈል በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ዳኞች የተወሰነ ፍርድ ላይ ለበላይ ፍርድ ቤቶች ይግባኝ ማለት አይቻልም በማለት በግልጽ ይደነግጋል፡፡ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ አይቶ የካሣ ውሣኔ በሰጠው ፍርድ ቤት ውሣኔ ላይ ይግባኝ የሚፈቀደው በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 ልዩና የተጠበቁ ሁኔታዎች ሲኖሩ ነው፡፡ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 የተደነገጉት ልዩና የተጠበቁ ሁኔታዎች ሶስት ሲሆኑ እነርሱም፡-

/ሀ/ ዳኞች ሊገምቱት የሚገባቸውን የነገሩን አጋጣሚ አላግባብ በመያዝ ውሣኔ ሰጥተው እንደሆነ ወይም ሊገምቱት የሚገባቸውን ትክክለኛውን መንገድ ትተው ያላግባብ የሆነውን አገማመት መንገድ ይዘው የተገኙ እንደሆነ

/ለ/ በዳኞች የተወሰነው የኪሣራ ገንዘብ ልክ በግልጽ ከአእምሮ ግምት ውጭ የሆነና የተወሰነውም በማዳላት ወይም በዝንባሌ መሆኑ እርግጥ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ

/ሐ/ በዳኞች የተወሰነው የጉዳት ካሣ በሒሣብ መሣሣት ሆኖ የተገኘ እንደሆነ መሆኑ በግልጽ ተደንግጓል፡፡

ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የከፍተኛው ፍርድ ቤት የስር ፍርድ ቤት የጉምሩክና አገር ውስጥ ገቢ ባለስልጣን አጣርቶ የላከለትን ዓመታዊ አማካኝ ገቢ መሠረት በማድረግና ተሣቢዎቹ ወደ ስራ ተሰማርተው የማያውቁና ለካሣ ውሣኔ መነሻ የሚሆን እርግጥኛ ገቢ የሌላቸው መሆኑን ከግምት ውስጥ በማስገባት የወሰነው የኪሣራ /የካሣ ውሣኔ/ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2152 ከተደነገገው በተለየ ሁኔታ በይግባኝ ሊታይ የሚችልበት ልዩ ምክንያትና ሁኔታ ያለ መሆኑን ከፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 ድንጋጌዎች አንጻር የሰጠው ምክንያትና ትንታኔ የለም፡፡ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የስር ፍርድ ቤት የወሰነው የካሣ ውሣኔ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 ከተደነገጉትና ጉዳዩን በይግባኝ ለማየት የሚያስችሉ ልዩ ሁኔታዎች የትኛውን ድንጋጌ የስር ፍርድ ቤት እንደተላለፈ ሣይገጽና ሣያረጋግጥ የካሣውን መጠን በይግባኝ አይቶ ማሻሻሉ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2152 መሠረታዊ መርህ የሚጥስና ህግ አውጭው የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2152 በመደንገግ ሊያሣካ የሚፈልገውን መሠረታዊ ግብና ዓላማ የማያሣካ ሆኖ አግኝተነዋል፡፡

የስር ፍርድ ቤት የተጠሪ ሁለት ተሣቢዎች ወደ ስራ ተሰማርተው ገቢ አስገኝተው የማያውቁ ከተመረቱ ከአስራ አምስት ዓመት በላይ የሆናቸው በተጠሪ ተሣቢ መኪኖች የመሸከም አቅምና እድሜ የሚገኙ ተሣቢዎች በአመት የሚያስገኙት የተጣራ ገቢ ብር 31,355 /ሰላሣ አንድ ሺ ሶስት መቶ አምሣ አምስት ብር መሆኑን የኢትዮጵያ ጉምሩክና አገር ውስጥ ገቢ ባለስልጣን አጣርቶ የሰጠውን ማስረጃ መነሻ በማድረግ በመሆኑ በጉዳዩ ሊገመቱ የሚገባቸውን የነገሩን አካባቢ ሁኔታዎች በአግባቡ በመያዝና ትክክለኛውን መንገድ በመከተል የካሣ መጠኑን ውሣኔ የሰጠ መሆኑን ያሣያል፡፡

በሌላ በኩል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የተጣራ ሁለት ተሣቢ መኪኖች የተመረቱበትን ዘመን የመኪኖቹን ጭነት የመሸከም አቅምና መኪኖቹ በኢትዮጵያ ውስጥ ስራ ሰርተው የማያውቁ በመሆኑ መኪኖቹ ሊያስገኙት የሚችሉትን እርግጠኛ ገቢ ለመወሰን ችግር እንዲፈጠር ከግንዛቤ ውስጥ ሣያስገባ የኢትዮጵያ ጉምሩክና ገቢዎች ባለስልጣን የላከውን መረጃ ያለ በቂ ምክንያት ውድቅ በማድረግ የግል የትራንስፖርት ድርጅት የጻፈውን አስተያየት ብቻ መነሻ በማድረግ አንድ ተሣቢ በወር ብር 10,000 /አስር ሺ ብር/ የተጣራ ገቢ ያስገኛል፤ ሁለቱ ተሣቢዎች በወር ብር 20,000 /ሃያ ሺ ብር/ የተጣራ ገቢ ያስገኛሉ በማለት የስር ፍርድ ቤት የወሰነውን የካሣ መጠን በመሻሻል አመልካች ለተጠሪ ብር 480,000/ አራት መቶ ሰማኒያ ሺህ ብር/ እንዲከፍል የሰጠው ውሣኔ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 ንኡስ አንቀጽ 1 እና ንኡስ አንቀጽ 2 ድንጋጌዎች የተደነገጉት ልዩና የተጠበቁ ጉድለቶች የሚታዩበትና መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አግኝተነዋል፡፡

ስለሆነም ከጅምሩ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስር ፍርድ ቤት የካሣ መጠን በይግባኝ ለማየትና ለማሻሻል የሚያስችሉ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 የተደነገጉ ጉድለቶች ያሉበት መሆኑን ሣያረጋግጥ ጉዳዩን በይግባኝ በማየትና የኢትዮጵያ ጉምሩክና አገር ውስጥ ገቢ ባለስልጣን አጣርቶ የላከውን መረጃ ወደ ጐን በመተው የግል የትራንስፖርት ድርጅት የተጻፈውን አስተያየት መሠረት በማድረግ የካሣውን መጠን መወሰን ነበረበት በማለት የስር ፍርድ ቤት ውሣኔን በማሻሻል የሰጠው የካሣ ውሣኔ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2152 እና በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 ንኡስ አንቀጽ 1 እና ንኡስ አንቀጽ 2 የተደነገጉትን ድንጋጌዎች የሚጥስና መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል፡፡

ው ሣ ኔ

1. አመልካት ተጠሪ የሻንሲ ቁጥሩ 8991 የሆነው ተሣቢ መኪና በተመለከተ ያደረጉት የሽያጭ ውል ፈራሽ ነው በማለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ በአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 9 መሠረት በይግባኝ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ቀርቦ ሣይታይና ሣይወሰን በሰበር ቀርቦ መታየት የሚችል ባለመሆኑ የአመልካችን የሰበር አቤቱታ አልተቀበልነውም፡፡
2. የሻንሲ ቁጥራቸው 8951 እና 8793 የሆኑ ተሣቢ መኪኖች በአመልካች ጥፋት ምክንያት ባለመስራታቸው አመልካች ለተጠሪ ሊከፍል ይገባዋል በማለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በይግባኝ ጉዳዩን አይቶና አሻሽሎ የሰጠው ውሣኔ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2152 እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2153 ንኡስ አንቀጽ 1 እና ንኡስ አንቀጽ 2 የሚጥስ ሆኖ በመገኘቱ ሙሉ በሙሉ ተሽሯል፡፡
3. የፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት አመልካች ለተጠሪ ብር 112090.80 /አንድ መቶ አስራ ሁለት ሺ ዘጠና ስምንት ብር ከሰማኒያ ሣንቲም/ ክስ ከቀረበበት ቀን ጀምሮ ከሚታሰብ ዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር ለተጠሪ እንዲከፍል የሰጠውን ውሣኔ ሙሉ በሙሉ አጽንተናል፡፡
4. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኙ በየራሣቸው ይቻሉ፡፡

መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

እ.ከ